

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาถึงความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบล ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตอนๆ ในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบข้อความ โดยแบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเกษตรกรตำบล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตำบล ในภาคเหนือตอนบน

1.1 อายุราชการ

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.4 มีอายุราชการอยู่ระหว่างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ร้อยละ 45.6 มีอายุราชการ มากกว่า 20 ปี เกษตรตำบลที่มีอายุราชการน้อยที่สุด คือ 11 ปีและอายุราชการมากที่สุด 30 ปี อายุราชการโดยเฉลี่ย คือ 20.28 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.60 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 อายุราชการของเกษตรกรตำบล

อายุราชการ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20	87	54.4
มากกว่า 20	73	45.6
รวม	160	100

อายุราชการต่ำสุด 11 ปี
อายุราชการสูงสุด 30 ปี

อายุราชการโดยเฉลี่ย 20.28 ปี
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.60

1.2 เพศ

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ร้อยละ 77.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 22.5 เป็นเพศหญิง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เพศของเกษตรกรตำบล

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	124	77.5
หญิง	36	22.5
รวม	160	100

1.3 สถานภาพสมรส

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ร้อยละ 86.9 แต่งงานแล้ว รองลงมาร้อยละ 7.5 มีสถานภาพเป็นโสด และร้อยละ 5.6 หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถานภาพสมรสของเกษตรกรตำบล

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	12	7.5
แต่งงาน	139	86.9
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	9	5.6
รวม	160	100

1.4 เงินเดือน

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ร้อยละ 66.9 ได้รับเงินเดือนในระดับ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท ร้อยละ 33.1 ได้รับเงินเดือนในระดับ มากกว่า 15,000 บาท เกษตรตำบลได้รับเงินเดือนสูงสุด 1,8740 บาท ต่ำสุด 11,350 บาท เกษตรตำบลได้รับเงินเดือนเฉลี่ย 15,045 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.4721 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับเงินเดือนของเกษตรกรตำบล

ระดับเงินเดือน (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	107	66.9
มากกว่า 15,000	53	33.1
รวม	160	100

เงินเดือนต่ำสุด 11,350 บาท

เงินเดือนเฉลี่ย 15,045 บาท

เงินเดือนสูงสุด 18,740 บาท

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.4721

1.5 ระดับการศึกษา

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า รองลงมาคือ ร้อยละ 20.6 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า ร้อยละ 5.0 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และมีเพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้นที่ จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ระดับการศึกษาของเกษตรกรตำบล

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปวช.หรือเทียบเท่า	2	1.3
ปวส.หรือเทียบเท่า	33	20.6
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	120	75
สูงกว่าปริญญาตรี	5	5
รวม	160	100

1.6 อาชีพเสริมหรืออาชีพรอง

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.8 ไม่มีอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง รองลงมาร้อยละ 35.6 ทำการเกษตรเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง และร้อยละ 10.6 ทำการค้าขายเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 อาชีพเสริมหรืออาชีพรองของเกษตรกรตำบล

อาชีพเสริม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค้าขาย	17	10.6
เกษตร	57	35.6
ไม่มี	86	53.8
รวม	160	100

1.7 พื้นที่ที่รับผิดชอบ

1.7.1 ตำบลที่รับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.3 รับผิดชอบพื้นที่ จำนวน 1 ตำบล มีเพียงร้อยละ 3.8 เท่านั้นที่รับผิดชอบพื้นที่ จำนวน 2 ตำบล เกษตรตำบลรับผิดชอบพื้นที่มากที่สุด 2 ตำบล น้อยที่สุด 1 ตำบล เกษตรตำบลรับผิดชอบพื้นที่โดยเฉลี่ย 1.04 ตำบล ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19(ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนตำบลที่รับผิดชอบของเกษตรกรตำบล

พื้นที่รับผิดชอบ(ตำบล)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	154	96.3
2	6	3.8
รวม	160	100

พื้นที่รับผิดชอบน้อยที่สุด 1 ตำบล

พื้นที่รับผิดชอบโดยเฉลี่ย 1.04 ตำบล

พื้นที่รับผิดชอบมากที่สุด 2 ตำบล

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19

1.7.2 หมู่บ้านที่รับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 รับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้าน จำนวน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 หมู่บ้าน ร้อยละ 40 รับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้าน มากกว่า 10 หมู่บ้าน เกษตรตำบลรับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้านมากที่สุด คือ 21 หมู่บ้าน น้อยที่สุด 1 หมู่บ้าน เกษตรตำบลรับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้านโดยเฉลี่ย 9.91 หมู่บ้าน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.56(ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบของเกษตรตำบล

พื้นที่รับผิดชอบ(หมู่บ้าน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	96	60
มากกว่า 10	64	40
รวม	160	100

พื้นที่รับผิดชอบน้อยที่สุด 1 หมู่บ้าน

พื้นที่รับผิดชอบมากที่สุด 21 หมู่บ้าน

พื้นที่รับผิดชอบโดยเฉลี่ย 9.91 หมู่บ้าน

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.56

1.7.3 ครัวเรือนที่รับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.5 รับผิดชอบครัวเรือนจำนวน 1,000-2,000 ครัวเรือน รองลงมาคือ ร้อยละ 25.0 รับผิดชอบครัวเรือนมากกว่า 2,000 ครัวเรือน และร้อยละ 17.5 รับผิดชอบครัวเรือนน้อยกว่า 1,000 ครัวเรือน เกษตรตำบลรับผิดชอบจำนวนครัวเรือนมากที่สุดคือ 4,168 ครัวเรือน น้อยที่สุดคือ 465 ครัวเรือน เกษตรตำบลรับผิดชอบครัวเรือนโดยเฉลี่ยคือ 1,643.59 ครัวเรือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 765.91 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวนครัวเรือนที่รับผิดชอบของเกษตรกรตำบล

พื้นที่รับผิดชอบ(ครัวเรือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000	28	17.5
1,000-2,000	92	57.5
มากกว่า 2,000	40	25
รวม	160	100

จำนวนเกษตรกรที่รับผิดชอบน้อยที่สุด	465	ครัวเรือน
จำนวนเกษตรกรที่รับผิดชอบมากที่สุด	4,168	ครัวเรือน
จำนวนเกษตรกรที่รับผิดชอบโดยเฉลี่ย	1,643.59	ครัวเรือน
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	765.91	

1.8 พืชที่ปลูกในพื้นที่

จากการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ที่เกษตรกรตำบลรับผิดชอบส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.3 ปลูกพืชไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.8 ปลูกไม้ผล และร้อยละ 5.0 ปลูกพืชผัก (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พืชที่ปลูกในพื้นที่ที่รับผิดชอบของเกษตรกรตำบล

พืช	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม้ผล	38	23.8
พืชไร่	114	71.3
พืชผัก	8	5.0
รวม	160	100

1.9 ประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.0 เคยได้รับประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และร้อยละ 45.0 ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เลย (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรตำบล

การเข้าร่วมอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	88	55.0
ไม่เคย	72	45.0
รวม	160	100

1.10 แหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรตำบล

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.58 ได้รับความรู้จากวารสารการเกษตรมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 25.62 ได้รับความรู้จากโทรทัศน์ ร้อยละ 14.88 ได้รับความรู้จากเพื่อนเกษตรตำบลด้วยกัน ร้อยละ 13.22 ได้รับความรู้จากวิทยุ ร้อยละ 11.57 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม/ดูงาน และร้อยละ 4.13 ได้รับความรู้จากเกษตรกรซึ่งน้อยที่สุด (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

แหล่งความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุ	64	13.22
โทรทัศน์	124	25.62
วารสารการเกษตร	148	30.58
เพื่อนเกษตรกรตำบล	72	14.88
เกษตรกร	20	4.13
อื่นๆ*	56	11.57
รวม	484	100

หมายเหตุ ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

* อื่นๆ คือ การฝึกอบรม/ดูงาน

1.11 เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์พบว่า ร้อยละ 70.6 ไม่มีเกษตรกรที่ทำการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และร้อยละ 29.4 มีเกษตรกรที่ทำการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบของเกษตรกรตำบล

เกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มี	47	29.4
ไม่มี	113	70.6
รวม	160	100

1.12 เกษตรกรที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์พบว่า มีเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.8 ที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และมีเพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้นที่ไม่ต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนเกษตรกรที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่

เกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการ	158	96.8
ไม่ต้องการ	2	1.3
รวม	160	100

1.13 พื้นที่ทำการเกษตรที่รับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ที่เกษตรกรตำบลรับผิดชอบส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.4 ที่อยู่นอกเขตชลประทาน รองลงมาร้อยละ 16.3 ที่อยู่ในเขตชลประทาน และมีเพียงร้อยละ 9.4 ที่อยู่ทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 พื้นที่รับผิดชอบของเกษตรกรตำบล

พื้นที่ที่รับผิดชอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นอกเขตชลประทาน	119	74.4
ในเขตชลประทาน	26	16.3
ทั้งในและนอกเขตชลประทาน	15	9.4
รวม	160	100

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และทัศนคติของเกษตรกร ตำบล

2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

จากแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล จำนวน 26 ข้อ โดยให้คะแนนสำหรับผู้ที่ตอบถูกข้อละ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน ผลปรากฏว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง (21-25 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 72.5 รองลงมาร้อยละ 23.8 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับปานกลาง (17-20 คะแนน) และร้อยละ 3.8 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับต่ำ (13-16 คะแนน) เกษตรตำบลทำคะแนนสูงสุดคือ 25 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 13 คะแนน เกษตรตำบลทำคะแนนได้โดยเฉลี่ย 21.28 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.14 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ (13-16 คะแนน)	6	3.8
ปานกลาง (17-20 คะแนน)	38	23.8
สูง (21-25 คะแนน)	116	72.5
รวม	160	100

คะแนนความรู้ความเข้าใจต่ำสุด	13	คะแนน
คะแนนความรู้ความเข้าใจสูงสุด	25	คะแนน
คะแนนความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย	21.28	คะแนน
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.14	

เมื่อพิจารณาความรู้เป็นรายข้อพบว่า ข้อความที่เกษตรกรตอบถูกต้องมากที่สุดคือร้อยละ 99.4 มี 2 ข้อ คือ ข้อที่ 20 การทำการเกษตรแบบอินทรีย์มีส่วนช่วยในการรักษาสุขภาพอนามัยของเกษตรกร และข้อที่ 26 การทำไร่นาสวนผสมเป็นแนวทางไปสู่การเกษตรอินทรีย์และเกษตรแบบยั่งยืนได้ สำหรับข้อความที่เกษตรกรตอบถูกต้องน้อยที่สุดคือร้อยละ 30 มี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 6 ในพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรแบบเคมีสามารถที่จะเปลี่ยนมาทำการเกษตรแบบอินทรีย์ได้ทันที (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลเป็นรายข้อ

ความรู้	ร้อยละ	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1. เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการผลิตทางการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมีสังเคราะห์ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมนที่กระตุ้นการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์	97.5	2.5
2. เกษตรอินทรีย์ ไม่ถือว่าเป็นระบบการเกษตรทางเลือกหรือการเกษตรแบบยั่งยืน	82.5	17.5
3. เกษตรอินทรีย์ให้ความสำคัญในเรื่องของน้ำมากที่สุด	68.1	31.9
4. เกษตรอินทรีย์ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	95.6	4.4
5. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์รวมไปถึงวัสดุคลุมดิน ทำให้ดินเกิดความร่วนซุยไม่จับตัว ปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง	93.7	6.3
6. ในพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรแบบเคมีสามารถที่จะเปลี่ยนมาทำการเกษตรแบบอินทรีย์ได้ทันที	30.0	70.0
7. การปลูกพืชแบบเชิงเดี่ยวไม่ถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการเกษตรแบบอินทรีย์	56.2	43.8
8. การปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้นเป็นผลเนื่องมาจากการทำการเกษตรแบบอินทรีย์	97.5	2.5
9. การพึ่งปัจจัยภายนอกฟาร์มนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการเกษตรแบบอินทรีย์	75.6	24.4

ตารางที่ 17 (ต่อ)

10. การเกษตรแบบอินทรีย์จะ <u>ต้องอาศัยเงินจำนวนมาก</u> ในการลงทุน	95.6	4.4
11. การเกษตรแบบอินทรีย์เป็นการเกษตรที่พยายามให้มีไส้เดือน ในดินเป็นจำนวนมาก	83.7	16.3
12. การเกษตรแบบอินทรีย์เป็นการเกษตรแบบพึ่งตนเอง แต่ไม่มีความยั่งยืน	91.9	8.1
13. การกำจัดศัตรูพืชโดยทางชีวภาพ <u>ไม่</u> เป็นส่วนหนึ่ง ของเกษตรอินทรีย์	86.9	13.1
14. การใช้สารสกัดจากสะเดา พริก ขิง ข่า ในการกำจัดศัตรูพืช เป็นการทำการเกษตรแบบอินทรีย์	97.5	2.5
15. ผลิตภัณฑ์พืชผักอนามัยปลอดภัยจากสารพิษคือการเกษตร ที่ <u>ไม่</u> มีการใช้สารเคมีเลย	52.5	47.5
16. การปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน ถือเป็นแนวทางหนึ่งของการเกษตร	96.2	3.8
17. การไม่พรวนดิน,การไม่ใส่ปุ๋ยเคมี,การไม่กำจัดวัชพืช และการไม่ใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช คือ หลักพื้นฐาน ของการเกษตรแบบอินทรีย์	68.8	31.2
18. การใช้ผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ EM(Effive Micro-organisms) เป็นการเกษตรแบบอินทรีย์	87.5	12.5
19. แนวคิดของเกษตรอินทรีย์ เป็นแนวคิดในการสร้าง ความพอมี่พอกินในชนบท	93.8	6.2
20. การทำการเกษตรแบบอินทรีย์มีส่วนช่วย ในการรักษาสุขภาพอนามัยของเกษตรกร	99.4	0.6
21. การรักษาสมดุลทางนิเวศวิทยา <u>ไม่</u> เป็นส่วนหนึ่ง ของการเกษตรแบบอินทรีย์	97.5	2.5
22. การสร้างความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแนวทางของ การเกษตรแบบอินทรีย์	96.9	3.1

ตารางที่ 17 (ต่อ)

23. การเกษตรแบบอินทรีย์ทำให้ผลผลิต และประสิทธิภาพการผลิต ลดลงกว่าการทำเกษตรแบบเคมี	73.1	26.9	
24. การเกษตรแบบอินทรีย์ไม่สามารถปฏิบัติได้ในทุกพื้นที่	80.0	20.0	
25. การเกษตรอินทรีย์เป็นกิจกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และใช้แรงงานจำนวนมาก	65.6	34.4	
26. การทำไร่นาสวนผสมเป็นแนวทางไปสู่การเกษตรอินทรีย์ และเกษตรแบบยั่งยืนได้	99.4	0.6	
ข้อที่ 1,5,7,8,11,14,16,18,19,20,22,26	ตอบถูกให้คะแนน	1	คะแนน
ข้อที่ 2,3,4,6,9,10,12,13,15,17,21,23,24,25	ตอบผิดให้คะแนน	1	คะแนน

2.2 ทักษะคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

จากแบบทดสอบวัดทักษะคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล จำนวน 12 ข้อ ผลปรากฏว่าเกษตรกรตำบลส่วนใหญ่มีทักษะคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ในระดับที่ดี (2.36-3.00 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 84.4 และร้อยละ 15.6 มีทักษะคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ในระดับปานกลาง (1.67-2.35 คะแนน) แต่ไม่มีเกษตรกรตำบลที่มีทักษะคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (1.00-1.66 คะแนน) เกษตรตำบลที่มีคะแนนสูงสุดคือ 3.00 คะแนน ต่ำสุด 2.25 คะแนน เกษตรตำบลทำคะแนนได้ โดยเฉลี่ย 2.70 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.194 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ระดับทักษะคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ระดับทักษะคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ดี (1.00-1.66 คะแนน)	0	0
ปานกลาง (1.67-2.35 คะแนน)	25	15.6
ดี (2.36-3.00 คะแนน)	135	84.4
รวม	160	100

คะแนนทักษะคติต่ำสุด	2.25	คะแนน
คะแนนทักษะคติสูงสุด	3.00	คะแนน
คะแนนทักษะคติเฉลี่ย	2.70	คะแนน
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.194	

เมื่อพิจารณาคะแนนทักษะคติของเกษตรกรตำบลเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์พบว่า เกษตรตำบลที่มีทักษะคติที่ดีเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ สำหรับข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.99 คะแนนมี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 1 ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพอากาศทางธรรมชาติแยกลง สำหรับข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.76 คะแนนมี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 2 โดยปกติแล้วการเกษตรแบบเคมีจะให้ผลผลิตและคุณภาพดีกว่าการเกษตรแบบอินทรีย์ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความระดับทัศนคติ
1. ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพอากาศทางธรรมชาติแย่ลง	2.99	0.11	ดี
2. โดยปกติแล้วการเกษตรแบบเคมีจะให้ผลผลิตและคุณภาพดีว่าการเกษตรแบบอินทรีย์	1.76	0.72	ปานกลาง
3. การใส่ปุ๋ยเคมีเข้าไปนานๆ จะทำให้สภาพของดินดีขึ้นในอนาคต	2.93	0.36	ดี
4. การสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติในกลุ่มเกษตรกรทั่วไปมีน้อย ทำให้การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรมีน้อย	2.66	0.61	ดี
5. การทำการเกษตรแบบเกษตรเคมีนั้นจะทำให้มีรายจ่ายน้อยกว่าเกษตรอินทรีย์	2.79	0.52	ดี
6. ท่านมีความเห็นว่าสภาพของดินในปัจจุบันแย่ลง ถ้าหันมาทำการเกษตรแบบอินทรีย์จะช่วยปรับสภาพของดินให้ดีขึ้น	2.97	0.21	ดี
7. การเข้าร่วม โครงการฝึกอบรมเกษตรอินทรีย์ทำให้ท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น	2.97	0.16	ดี
8. การทำการเกษตรแบบเกษตรเคมี ยิ่งทำให้เกิดการระบาดของโรคและแมลงมากขึ้น	2.48	0.74	ดี
9. ปัจจุบันควรส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรแบบอินทรีย์เพื่อความยั่งยืน	2.86	0.44	ดี

ตารางที่ 19 ต่อ

10. การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจำเป็นต้อง ใส่ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพิ่มมากขึ้น	2.57	0.71	ค
11. ควรที่จะมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะอื่นๆ ทางเกษตรอินทรีย์ นอกจากการให้ความรู้ เพียงอย่างเดียว	2.94	0.31	ค
12. การเกษตรอินทรีย์โดยรวมแล้วจะให้ผลเสีย มากกว่ามาก	2.53	0.81	ค

หมายเหตุ ข้อความที่ 1,4,6,7,8,9,11 เป็นข้อความเชิงบวก
 ข้อความที่ 2,3,5,10,12 เป็นข้อความเชิงลบ

ตอนที่ 3 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

จากแบบสอบถามวัดความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล จำนวน 20 ข้อ โดยให้คะแนนสำหรับผู้ตอบมากที่สุด 5 คะแนน มาก 4 คะแนน ปานกลาง 3 คะแนน น้อย 2 คะแนน และน้อยที่สุด 1 คะแนน ผลปรากฏว่าเกษตรกรตำบลส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับมาก (3.50-4.49 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาร้อยละ 20 มีความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน) ร้อยละ 18.1 มีความต้องการความรู้ในระดับปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน) และร้อยละ 1.9 มีความต้องการความรู้ในระดับน้อย (1.50-2.49) แต่ไม่มีเกษตรกรตำบลที่ต้องการความรู้ในระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน) เกษตรตำบลที่มีคะแนนสูงสุดคือ 5.00 คะแนน ต่ำสุด 1.90 คะแนน เกษตรตำบลมีความต้องการรู้โดยเฉลี่ย 3.9813 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.6064 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ระดับความต้องการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน)	0	0
น้อย (1.50-2.49 คะแนน)	3	1.9
ปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน)	29	18.1
มาก (3.50-4.49 คะแนน)	96	60.0
มากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน)	32	20.0
รวม	160	100

คะแนนความต้องการความรู้ต่ำสุด	1.90	คะแนน
คะแนนความต้องการความรู้สูงสุด	5.00	คะแนน
คะแนนความต้องการความรู้เฉลี่ย	3.9813	คะแนน
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.6064	

เมื่อพิจารณาคะแนนความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลพบว่า เกษตรตำบลมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มาก สำหรับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่เกษตรกรตำบลต้องการความรู้คือ 4.21 คะแนนมี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 10 เทคนิคการทำขำมาแมลงจากพืชสมุนไพร เช่น จิง ข่า พริก เป็นต้น สำหรับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่เกษตรกรตำบลต้องการความรู้คือ 3.79 คะแนนมี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 18 สถานการณ์การผลิตและการตลาดของผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเรื่องเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ข้อความ	ระดับความต้องการความรู้					X	SD	แปลผล
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดในนโยบายของเกษตรอินทรีย์	44 (27.5)	79 (49.4)	36 (22.5)	1 (0.6)	0	4.04	0.73	มาก
2. วัตถุประสงค์ในการทำการเกษตรอินทรีย์	38 (23.8)	91 (56.9)	30 (18.8)	1 (0.6)	0	4.04	0.67	มาก
3. รูปแบบหรือทางเลือกในการทำการเกษตรอินทรีย์	41 (25.6)	83 (51.9)	35 (21.9)	1 (0.6)	0	4.03	0.71	มาก
4. รูปแบบหรือทางเลือกที่เหมาะสมในพื้นที่	41 (25.6)	83 (51.9)	32 (20.0)	4 (2.5)	0	4.01	0.75	มาก
5. ขั้นตอนและวิธีการทำการเกษตรอินทรีย์	46 (28.8)	78 (48.8)	35 (21.9)	0	1 (0.6)	4.05	0.75	มาก
6. ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรมในฟาร์มเกษตรอินทรีย์	38 (23.8)	74 (46.6)	40 (25.0)	6 (3.8)	2 (1.3)	3.88	0.86	มาก
7. ความรู้เกี่ยวกับข้อดี-ข้อเสียของเกษตรอินทรีย์	35 (21.9)	87 (54.4)	36 (22.5)	1 (0.6)	1 (0.6)	3.96	0.73	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความต้องการความรู้					X	SD	แปลผล
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
8. ผลกระทบของการทำ การเกษตรแบบเกษตร อินทรีย์คือตัวเกษตรกร	40 (25.0)	80 (50.0)	32 (20.0)	6 (3.8)	2 (1.3)	3.94	0.84	มาก
9. ผลกระทบของการทำ การเกษตรแบบเกษตร อินทรีย์ ต่อระบบการ เกษตรทั้งประเทศ	30 (18.8)	81 (50.6)	41 (25.6)	7 (4.4)	1 (0.6)	3.83	0.81	มาก
10. เทคนิคการทำยาฆ่า แมลงจากพืชสมุนไพร เช่นขิง ข่า พริก	63 (39.4)	71 (44.4)	23 (14.4)	3 (1.9)	0	4.21	0.76	มาก
11. การปรับโครงสร้าง ของดินในการทำการ เกษตรอินทรีย์	56 (35.0)	68 (42.5)	34 (21.3)	2 (1.3)	0	4.11	0.78	มาก
12. เทคนิคในการทำผลิต ภัณฑ์จุลินทรีย์ EM	66 (41.3)	59 (36.9)	31 (19.4)	4 (2.5)	0	4.17	0.83	มาก
13. ความรู้เกี่ยวกับ จุลินทรีย์ EM	60 (37.5)	60 (37.5)	34 (21.3)	5 (3.1)	1 (0.6)	4.08	0.88	มาก
14. หลักการควบคุมและ ลดการระบาดของโรค และศัตรูพืชโดยรูปแบบ เกษตรอินทรีย์ในวิธีการ ต่างๆ	65 (40.6)	64 (40.0)	26 (16.3)	3 (1.9)	2 (1.3)	4.17	0.86	มาก
15. หลักการสร้างความ หลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ของคน	36 (22.5)	83 (51.9)	38 (23.8)	3 (1.9)	0	3.95	0.73	มาก
16. วิธีการทำปุ๋ยหมัก “โบกาลี”ในรูปแบบต่างๆ	41 (25.6)	70 (43.8)	36 (22.5)	9 (5.6)	4 (2.5)	3.84	0.96	มาก

ข้อความ	ระดับความต้องการความรู้					X	SD	แปลผล
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
17. วิธีการตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	43 (26.9)	69 (43.1)	37 (23.1)	10 (6.3)	1 (0.6)	3.89	0.89	มาก
18. สถานการณ์การผลิตและการตลาดของผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์ในประเทศไทย	34 (21.3)	65 (40.6)	54 (33.8)	7 (4.4)	0	3.79	0.83	มาก
19. มาตรฐานผลิตภัณฑ์เกษตรกรอินทรีย์	39 (24.4)	73 (45.6)	40 (25.0)	7 (4.4)	1 (0.6)	3.89	0.85	มาก
20. วิธีการจัดการในไร่นาของเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการทำกรเกษตรกรอินทรีย์	53 (33.1)	75 (46.9)	28 (17.5)	4 (2.5)	0	4.11	0.77	มาก

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐาน คือ พื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบนมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบน

การทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งการทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences/SPSS PC⁺) และใช้แบบทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test) ในการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ พื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของเกษตรกรตำบลเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ กับตัวแปรตามคือ ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยพบว่าจากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเบื้องต้น จึงได้จัดแบ่งระดับความต้องการความรู้ใหม่ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับโดยใช้ค่ากลาง \bar{x} ดังนี้ คือ

1. ระดับความต้องการน้อย	คะแนนอยู่ในช่วง	1.00-3.00
2. ระดับความต้องการมาก	คะแนนอยู่ในช่วง	3.01-5.00

ดังนั้นกลุ่มที่มีระดับความต้องการน้อย และระดับความต้องการมากจะปรากฏผลการทดสอบสมมติฐาน แบ่งอธิบายผลตามการใช้ค่าสถิติไคสแควร์ในการทดสอบ ดังนี้

**สมมติฐานที่ 1 อายุราชการของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์**

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีอายุราชการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 4.4 และระดับมากร้อยละ 50.0 ส่วนเกษตรกรตำบลที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 3.8 และระดับมากร้อยละ 41.9

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า อายุราชการของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 22)

**ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุราชการของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์**

อายุราชการ(ปี)	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20	7 (4.4)	80 (50.0)	87 (54.4)
มากกว่า 20	6 (3.8)	67 (41.9)	73 (45.6)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(ค่ารวม)} = 0.002$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

สมมติฐานที่ 2 เพศของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่เป็นเพศชายมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 6.3 และระดับมากร้อยละ 71.3 ส่วนเกษตรกรตำบลที่เป็นเพศหญิงมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 1.9 และระดับมากร้อยละ 20.6

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า เพศของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

เพศ	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
ชาย	10 (6.3)	114 (71.3)	124 (77.5)
หญิง	3 (1.9)	33 (20.6)	36 (22.5)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(จำนวน)} = 0.003$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

**สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรสของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์**

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีสถานภาพโสดมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 0.6 และระดับมากร้อยละ 6.9 ส่วนเกษตรกรตำบลที่สมรสแล้วมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 6.9 และระดับมากร้อยละ 80.0 และเกษตรกรตำบลที่มีสถานภาพหย่าร้างมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 0.6 และระดับมากร้อยละ 5.0

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า สถานภาพสมรสของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

สถานภาพสมรส	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
โสด	1 (0.6)	11 (6.9)	12 (7.5)
สมรส	11 (6.9)	128 (80.0)	139 (86.9)
หย่าร้าง	1 (0.6)	8 (5.0)	9 (5.6)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(จำนวน)} = 0.117$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 5.99$$

**สมมติฐานที่ 4 ระดับเงินเดือนของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรกรอินทรีย์**

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีระดับเงินเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 6.3 และระดับมากร้อยละ 60.6 ส่วนเกษตรกรตำบลที่มีระดับเงินเดือนมากกว่า 15,000 บาท มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 1.9 และ ระดับมากร้อยละ 31.3

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ระดับเงินเดือนของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับเงินเดือนของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์

ระดับเงินเดือน	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	10 (6.3)	97 (60.6)	107 (66.9)
มากกว่า 15,000 บาท	3 (1.9)	50 (31.3)	53 (33.1)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(คำนวณ)} = 0.645$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

**สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษาของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์**

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 2.5 และระดับมากร้อยละ 19.4 ส่วนเกษตรกรตำบลที่มีระดับการศึกษาเท่ากับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 5.6 และระดับมากร้อยละ 72.5

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ระดับการศึกษา	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4 (2.5)	31 (19.4)	35 (21.9)
ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี	9 (5.6)	116 (72.5)	125 (78.1)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(คำนวณ)} = 0.655$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

สมมติฐานที่ 6 พื้นที่ที่รับผิดชอบ(ตำบล)ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ 1 ตำบล มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 8.1 และระดับมากร้อยละ 88.1 ส่วนเกษตรกรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ 2 ตำบล มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับมากร้อยละ 3.8

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า พื้นที่ที่รับผิดชอบ(ตำบล)ของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น 05 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่รับผิดชอบ(ตำบล)ของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ตำบล	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
หนึ่งตำบล	13 (8.1)	141 (88.1)	154 (96.3)
สองตำบล	0	6 (3.8)	6 (3.8)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(คำนวณ)} = 0.551$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

สมมติฐานที่ 7 พื้นที่ที่รับผิดชอบ(หมู่บ้าน)ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้านน้อยกว่า 10 หมู่บ้าน มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 3.1 และระดับมากร้อยละ 56.9 ส่วนเกษตรกรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้านมากกว่า 10 หมู่บ้าน มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 5.0 และระดับมากร้อยละ 35.0

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า พื้นที่ที่รับผิดชอบ(หมู่บ้าน)ของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่รับผิดชอบ(หมู่บ้าน)ของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

หมู่บ้าน	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
น้อยกว่า 10 หมู่บ้าน	5 (3.1)	91 (56.9)	96 (60.0)
มากกว่า 10 หมู่บ้าน	8 (5.0)	56 (35.0)	64 (40.0)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(คำนวณ)} = 2.735$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

**สมมติฐานที่ 8 พื้นที่ที่รับผิดชอบ(ครัวเรือน)ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการ
ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์**

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ครัวเรือนน้อยกว่า 1,000 ครัวเรือน มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 1.9 และระดับมากร้อยละ 15.6 ส่วนเกษตรกรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ครัวเรือน 1,000-2,000 ครัวเรือนมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 2.5 และระดับมากร้อยละ 55.0 และเกษตรกรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ครัวเรือนมากกว่า 2,000 ครัวเรือนมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 3.8 และระดับมากร้อยละ 21.3

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า พื้นที่ที่รับผิดชอบ(ครัวเรือน)ของเกษตรกรตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 29)

**ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่รับผิดชอบ(ครัวเรือน)ของเกษตรกรตำบลกับความต้องการ
ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์**

ครัวเรือน	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
น้อยกว่า 1,000 ครัวเรือน	3 (1.9)	25 (15.6)	28 (17.5)
1,000-2,000 ครัวเรือน	4 (2.5)	88 (55.0)	92 (57.5)
มากกว่า 2,000 ครัวเรือน	6 (3.8)	34 (21.3)	40 (25.0)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS) χ^2 (คำนวณ) = 4.543 χ^2 (ตาราง) = 5.99

สมมติฐานที่ 9 ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่เคยได้รับประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 6.3 และระดับมากร้อยละ 48.8 ส่วนเกษตรกรตำบลที่ไม่เคยได้รับประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 1.9 และระดับมากร้อยละ 43.1

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการฝึกอบรมของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

การฝึกอบรม	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
เคย	10 (6.3)	78 (48.8)	88 (55.0)
ไม่เคย	3 (1.9)	69 (43.1)	72 (45.0)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 2.748$$

$$\chi^2 (\text{ตาราง}) = 3.84$$

สมมติฐานที่ 10 แหล่งความรู้ทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีแหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ 0-3 แหล่ง มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 2.5 และระดับมากร้อยละ 60.0 ส่วนเกษตรกรตำบลที่มีแหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มากกว่า 3 แหล่ง มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 5.6 และระดับมากร้อยละ 32.9

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า แหล่งความรู้ทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งความรู้ทางการเกษตรกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

แหล่งความรู้	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
0-3 แหล่ง	4 (2.5)	96 (60.0)	100 (62.5)
มากกว่า 3 แหล่ง	9 (5.6)	51 (32.9)	60 (37.5)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

มีนัยสำคัญเชิงทางสถิติ

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 6.078^*$$

$$\chi^2 (\text{ตาราง}) = 3.84$$

สมมติฐานที่ 11 ความต้องการความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 8.1 และระดับมากร้อยละ 90.6 ส่วนเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับมากร้อยละ 1.3

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ความต้องการความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ความต้องการความรู้ ของเกษตรกรในพื้นที่	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
ต้องการ	13 (8.1)	145 (90.6)	158 (98.7)
ไม่ต้องการ	0	2 (1.3)	2 (1.3)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.179$$

$$\chi^2 (\text{ตาราง}) = 3.84$$

สมมติฐานที่ 12 พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่นอกเขตชลประทานมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 6.3 และระดับมากร้อยละ 68.1 ส่วนเกษตรกรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ในเขตชลประทานมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 1.3 และระดับมากร้อยละ 15.0 และเกษตรกรตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่ทั้งนอกเขตและในเขตชลประทานมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 0.6 และระดับมากร้อยละ 8.8

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า พื้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

พื้นที่	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
นอกเขต	10 (6.3)	109 (68.1)	119 (74.4)
ในเขต	2 (1.3)	24 (15.0)	26 (16.3)
ทั้งนอกเขตและในเขต	1 (0.6)	14 (8.8)	15 (9.4)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.62$$

$$\chi^2 (\text{ตาราง}) = 5.99$$

สมมติฐานที่ 13 ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีระดับความรู้ความเข้าใจต่ำมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับมากร้อยละ 3.8 ส่วนเกษตรกรตำบลที่มีระดับความรู้ความเข้าใจปานกลางมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 2.5 และระดับมากร้อยละ 21.3 และเกษตรกรตำบลที่มีระดับความรู้ความเข้าใจสูงมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 5.6 และระดับมากร้อยละ 66.9

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น 05 (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
ต่ำ	0	6 (3.8)	6 (3.8)
ปานกลาง	4 (2.5)	34 (21.3)	38 (23.8)
สูง	9 (5.6)	107 (66.9)	116 (72.5)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2 (\text{คำนวณ}) = 0.843$$

$$\chi^2 (\text{ตาราง}) = 5.99$$

สมมติฐานที่ 14 ทักษะคติของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรตำบลที่มีทัศนคติที่ดีมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 6.9 และระดับมากร้อยละ 79.4 ส่วนเกษตรกรตำบลที่มีทัศนคติปานกลางมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อยร้อยละ 1.3 และระดับมากร้อยละ 12.5

จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ทักษะคติของเกษตรกรตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของเกษตรกรตำบลกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ทัศนคติ	ระดับความต้องการความรู้		รวม
	น้อย (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	
ปานกลาง	11 (6.9)	127 (79.4)	138 (86.3)
ดี	2 (1.3)	20 (12.5)	22 (13.8)
รวม	13 (8.1)	147 (91.9)	160 (100.0)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (NS)

$$\chi^2_{(คำนวณ)} = 0.32$$

$$\chi^2_{(ตาราง)} = 3.84$$

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตร
อินทรีย์ของเกษตรกรตำบล พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล คือ แหล่งความรู้ทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
ตำบล (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของ
เกษตรกรตำบล

ตัวแปร	χ^2 (คำนวณ)	χ^2 (ตาราง)
อายุราชการ	0.002	3.84
เพศ	0.003	3.84
สถานภาพสมรส	0.117	5.99
ระดับเงินเดือน	0.645	3.84
ระดับการศึกษา	0.655	3.84
พื้นที่ที่รับผิดชอบ(ตำบล)	0.551	3.84
พื้นที่ที่รับผิดชอบ(หมู่บ้าน)	2.735	3.84
พื้นที่ที่รับผิดชอบ(ครัวเรือน)	4.543	5.99
ประสบการณ์ในการฝึกอบรม	2.748	3.84
แหล่งความรู้ทางการเกษตร	6.078*	3.84
ความต้องการความรู้ของเกษตรกร	1.542	3.84
พื้นที่ที่รับผิดชอบของเกษตรกรตำบล	0.62	5.99
ระดับความรู้ความเข้าใจ	0.843	5.99
ทัศนคติ	0.32	3.84

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือแหล่งความรู้ทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตร
อินทรีย์ของเกษตรกรตำบลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
ตำบล นั่นคือ เกษตรตำบลที่ได้รับแหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์น้อยจะมีความต้องการความ
รู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มากกว่า เกษตรตำบลที่ได้รับแหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มาก

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของเกษตรกรตำบลต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการดำเนินงาน ร้อยละ 26.45 รองลงมาประสบปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 24.24 ประสบปัญหาด้านการถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 22.31 ประสบปัญหาด้านการได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 20.39 และร้อยละ 6.61 ประสบปัญหาในด้านอื่นๆ (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 ปัญหา อุปสรรค ของเกษตรกรตำบลต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ปัญหา อุปสรรค	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
-ด้านการดำเนินงาน	96	26.45
-การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกษตรอินทรีย์	74	20.39
-ด้านข้อมูลข่าวสาร	88	24.24
-ด้านการถ่ายทอดความรู้	81	22.31
-อื่นๆ	24	6.61
รวม	363	100

หมายเหตุ * เกษตรตำบล 160 คน แต่ละคนสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1. ด้านการดำเนินงาน พบว่า

- การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ
- ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ขาดความสนใจในการดูแลและนิเทศงาน
- เจ้าหน้าที่ระดับที่มีขีดจำกัดในการปฏิบัติงาน ไม่มีอำนาจในการแสดงความคิดเห็น
- เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- การกำหนดนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการเกษตรยังขาดความชัดเจนแน่นอนและต่อเนื่อง
- เกษตรกรไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเก่า คือการเกษตรแบบเคมี ซึ่งให้ผลผลิตที่เร็วกว่า

ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงาน

- รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้ตรงตามแผนงานที่วางไว้และเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ๆ
- ผู้บริหารควรเพิ่มความสนใจ หมั่นทำการนิเทศงานให้มากขึ้น
- ควรจะให้เจ้าหน้าที่ระดับต่ำสามารถทำงานในพื้นที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ และให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น
- ควรที่จะเพิ่มความสนใจในการปฏิบัติงานด้านขวัญและกำลังใจ
- รัฐควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ให้มีความชัดเจนแน่นอนและมีความต่อเนื่อง
- ปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรให้เห็นถึงความเสียหายของการทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์

2. ด้านการได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

- ไม่มีหน่วยงานใดที่ให้การประชาสัมพันธ์และสนับสนุน
- การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีความแน่นอนและชัดเจนพอ
- หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ยังขาดความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์จึงให้การสนับสนุนน้อย
- หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนน้อยมาก โดยเฉพาะหน่วยงานทางราชการ

ข้อเสนอแนะด้านการได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

- ควรที่จะมีหน่วยงานหลักทำการประชาสัมพันธ์เรื่องการเกษตรแบบอินทรีย์อย่างจริงจัง
- ควรที่จะมีการกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนและแน่นอน
- ควรที่จะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเกษตรอินทรีย์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- หน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานทางราชการควรที่จะให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
- ควรที่จะหาหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง

3. ด้านข้อมูลข่าวสาร

- แหล่งข้อมูลหายากและมีน้อย
- ขาดข้อมูลที่ชัดเจน
- การกระจายข่าวสารข้อมูลมีไม่ทั่วถึง
- ยังไม่มีข้อมูลที่พอจะเชื่อถือได้

ข้อเสนอแนะด้านข้อมูลข่าวสาร

- รัฐควรที่จะเปิดเผยข้อมูลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างทั่วถึง
- ควรที่จะมีการปรับปรุงข้อมูลอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด
- ควรที่จะมีการกระจายของข่าวสารให้มากกว่านี้

4. ด้านการถ่ายทอดความรู้

- ยังไม่มีจุดถ่ายทอดหรือแปลงที่ประสบผลสำเร็จจึงยากต่อการถ่ายทอดแก่เกษตรกร
- เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการเกษตรแบบอินทรีย์
- ขาดวิทยากรที่มีความรู้แนะนำ
- เกษตรกรขาดความกระตือรือร้นในการประชุมกลุ่มเกษตรกรและมักไม่เชื่อฟังคำชี้แนะจากตัวเจ้าหน้าที่
- การถ่ายทอดความรู้ยังไม่สามารถถ่ายทอดแก่เกษตรกรได้ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะด้านการถ่ายทอดความรู้

- ควรที่จะจัดให้มีแปลงทดสอบหรือจุดสาธิตหรือฟาร์มตัวอย่างเพื่อที่จะให้เกษตรกรได้เห็นซึ่งสามารถจะทำให้เข้าใจมากขึ้น
- ควรมีการจัดให้มีการศึกษาดูงาน ฝึกอบรม และฝึกปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่มากยิ่งขึ้น
- จัดหาวิทยากรผู้มีความรู้และประสบการณ์มาให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์
- หลีกเลี่ยงการประชุมกลุ่มเกษตรกรในเวลาทำงานของเกษตรกร
- การถ่ายทอดความรู้ควรมีการกระจายให้ทั่วถึงและถึงตัวเกษตรกรมากที่สุด

5.ด้านอื่นๆ

- แหล่งน้ำที่ใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอ
- ประสพภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น
- ตลาดที่จะรองรับผลผลิตเกษตรอินทรีย์มีน้อย

ข้อเสนอแนะ

- ขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาแหล่งน้ำ เช่น ขุดบ่อน้ำ ให้แก่เกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำ
- จัดหาตลาดที่จะมารองรับผลผลิตกัญชาเกษตรอินทรีย์

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

1. รัฐบาลควรที่จะให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ และปัจจัยการผลิตและความเอาใจใส่แก่เกษตรกรและบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์
2. รัฐควรที่จะกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจนแน่นอนและมีความต่อเนื่อง
3. ให้โอกาสเจ้าหน้าที่ระดับตำบลร่วมกับเกษตรกรทำการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานด้านการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ของตน
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องแต่พร้อมที่จะให้การสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงาน
5. ควรที่จะมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะสะดวกในการวางแผนงานและประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลเพื่อที่จะหาแนวทางในการดำเนินงาน

6. จัดรูปแบบของการทำการเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เหมาะสมกับขนาดของฟาร์มในแต่ละท้องถิ่น
7. จัดให้มีแปลงทดสอบจุดสาธิตหรือฟาร์มตัวอย่างของจริงเพื่อจะได้มีการนำไปปฏิบัติในท้องถิ่นได้จริง
8. จัดทำโครงการเพื่อแสดงให้เกษตรกรในพื้นที่ได้เห็นตัวอย่างเพื่อชักจูงให้เกษตรกรเกิดความสนใจ และเป็นโครงการเฉพาะกิจที่เกิดจากการวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่กับเกษตรกร
9. ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรทราบถึงผลประโยชน์และข้อดีของเกษตรอินทรีย์ให้ทั่วถึงและถึงตัวเกษตรกรมากที่สุด
10. หน่วยงานของรัฐควรจัดทำตำรา เอกสาร งานวิจัยทางวิชาการ แจกหรือมอบให้แก่หน่วยงานเพื่อที่จะได้นำไปศึกษาให้เหมาะกับพื้นที่ที่รับผิดชอบ
11. จัดทีมวิชาการที่มีความรู้และมีประสบการณ์ฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรโดยเฉพาะเทคนิคที่สำคัญในการทำเกษตรอินทรีย์ นอกจากการฝึกอบรมแล้วควรที่จะพาเกษตรกรตำบลและเกษตรกร ไปดูงานฟาร์มเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จอีกด้วย
12. สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางและให้มีตลาดรองรับมากขึ้น